

TUYỂN TẬP BÁO CÁO HỘI THẢO KHOA HỌC QUỐC GIA
KHOA HỌC XÃ HỘI
VỚI PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG
VIỆT NAM TRONG TIẾN TRÌNH ĐỔI MỚI, HỘI NHẬP, PHÁT TRIỂN

NHÀ XUẤT BẢN GIAO THÔNG VẬN TẢI
HÀ NỘI - 2022

58. TIẾP CẬN VĂN HÓA - NGÔN NGỮ HỎI ĐỀ CHÀO TRONG DẠY VÀ HỌC TIẾNG VIỆT NHƯ MỘT NGOẠI NGỮ	Hà Thị Chính	480
59. TRIẾT LÝ GIÁO DỤC HỒ CHÍ MINH VỚI VẤN ĐỀ ĐỔI MỚI CĂN BẢN, TOÀN DIỆN GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO HIỆN NAY	Lã Quý Đô	489
60. PHÁT TRIỂN NGUỒN NHÂN LỰC CHẤT LƯỢNG CAO CỦA VIỆT NAM TRONG BỐI CẢNH HỘI NHẬP QUỐC TẾ HIỆN NAY	Thân Thị Hạnh	497
61. SỰ PHÁT TRIỂN TƯ DUY CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM VỀ GIÁO DỤC - ĐÀO TẠO TRONG THỜI KỲ ĐỔI MỚI	Nguyễn Thị Thúy Hà	505
62. ĐỔI MỚI QUẢN LÝ GIÁO DỤC ĐẠI HỌC VIỆT NAM TRONG QUÁ TRÌNH HỘI NHẬP VÀ PHÁT TRIỂN	Đặng Minh Tiến	513
63. MỘT SỐ GIẢI PHÁP ĐỂ PHÁT TRIỂN GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO VIỆT NAM TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN NAY	Phạm Quốc Đảm	523
64. MỘT SỐ VẤN ĐỀ ĐẶT RA TRONG ĐÀO TẠO NGUỒN LAO ĐỘNG CỦA CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC ĐỊA PHƯƠNG TRONG BỐI CẢNH CÔNG NGHIỆP 4.0	Nguyễn Trung Hiếu	531
65. PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA ĐỘI NGŨ GIẢNG VIÊN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ TRONG CÔNG CUỘC BẢO VỆ TỔ QUỐC TỪ SỚM, TỪ XA	Đặng Thị Thanh Trâm	543
66. DẠY HỌC KẾT HỢP (BLENDED LEARNING) TRONG GIẢNG DẠY CÁC HỌC PHẦN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC BÁCH KHOA HÀ NỘI HIỆN NAY	Đinh Thanh Xuân	549
67. VẤN ĐỀ GIÁO DỤC Ý THỨC CHỦ QUYỀN BIỂN ĐẢO CHO SINH VIÊN TRONG CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC KỸ THUẬT Ở VIỆT NAM HIỆN NAY	Trương Văn Hiệp	559
68. NÂNG CAO HỨNG THÚ HỌC TẬP CÁC MÔN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ - KINH NGHIỆM TỪ TRƯỜNG ĐẠI HỌC BÁCH KHOA HÀ NỘI	Phan Yến Trang, Cao Thị Bích Hạnh	568
69. CHUYỂN ĐỔI SỐ Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT - ĐỘNG LỰC TỪ ĐẠI DỊCH COVID-19	Trần Thị Phúc An	576

CHUYỂN ĐỔI SỐ Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT - ĐỘNG LỰC TỪ ĐẠI DỊCH COVID-19

*Trần Thị Phúc An**

Tóm tắt: Kể từ khi xuất hiện đến nay, đại dịch Covid-19 đã tác động rất lớn đến giáo dục đại học Việt Nam, trong đó có hoạt động đào tạo của trường Đại học Mỏ - Địa chất. Từ việc phân tích quá trình chuyển đổi số ở trường Đại học Mỏ - Địa chất, bài viết đề xuất một số giải pháp để thúc đẩy quá trình này ở trường đại học Mỏ - Địa chất trước tác động của đại dịch Covid-19.

Từ khóa: Covid-19, chuyển đổi số, trường Đại học Mỏ - Địa chất

1. MỞ ĐẦU

Trong quá trình phát triển của đời sống xã hội, vai trò và vị trí của giáo dục đại học nói chung và các trường đại học nói riêng ngày càng trở nên quan trọng. Các trường đại học không chỉ có vai trò chủ chốt trong lĩnh vực đào tạo, cung cấp nguồn nhân lực khoa học và công nghệ trình độ cao mà thực sự đã và đang trở thành các trung tâm nghiên cứu lớn về sản xuất tri thức mới và chuyển giao công nghệ hiện đại, góp phần phát triển bền vững. Nhận thức được điều đó, Trường Đại học Mỏ - Địa chất xác định sứ mạng là: Đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, nghiên cứu khoa học và chuyển giao tri thức - công nghệ đáp ứng nhu cầu xã hội và hội nhập quốc tế¹. Để thực hiện được sứ mạng ấy không có cách nào khác là phải tiến hành chuyển đổi số nhằm thích ứng với sự phát triển của cách mạng công nghiệp 4.0, với nền giáo dục 4.0, với tình hình diễn biến phức tạp của đại dịch Covid-19. Có thể nói, chính những xáo trộn mà đại dịch Covid-19 đem lại vừa tạo ra thách thức, vừa mang lại những cơ hội, động lực mới để tăng cường sử dụng công nghệ một cách hiệu quả.

2. NỘI DUNG

2.1. Sự cần thiết phải thực hiện chuyển đổi số ở trường Đại học Mỏ - Địa chất trong bối cảnh đại dịch Covid-19

Kể từ khi xuất hiện (tháng 12/2019) đến nay, dịch viêm đường hô hấp cấp do vi-rút Cô-rô-na (Covid-19) gây ra đã có những diễn biến rất phức tạp với sự xuất hiện của nhiều

* TS. Trường Đại học Mỏ - Địa chất

1 Bộ Giáo dục và Đào tạo, Trường Đại học Mỏ - Địa chất (2021), *Chiến lược phát triển Trường Đại học Mỏ - Địa chất giai đoạn 2021-2030 và tầm nhìn đến năm 2045*, Hà Nội, tr.5.

chúng mới và tốc độ lây lan nhanh. Trước tình hình đó, ngày 31/3/2020 Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Chỉ thị số 16/CT-TTg về Thực hiện các biện pháp cấp bách phòng, chống dịch Covid-19 nhằm thực hiện cách ly toàn xã hội, ngăn chặn sự lây lan của dịch bệnh. Tuy nhiên trước đó trường Đại học Mở - Địa chất đã ban hành Thông báo số 45/TB-MĐC ngày 13/02/2020 về việc chuyển đổi hình thức học do dịch nCoV để giảm bớt việc tập trung đông người, hạn chế dịch bệnh lây lan trong cộng đồng; vừa duy trì chất lượng dạy học và hoàn thành chương trình đào tạo đúng tiến độ, đảm bảo việc học tập của sinh viên. Có thể nói, đây là một trong những cơ sở giáo dục đại học có sự điều chuyển hình thức dạy học sớm để thích ứng với tình hình dịch bệnh lúc bấy giờ. Do đó, thay vì sinh viên đến lớp học trực tiếp theo hình thức truyền thống thì nay chuyển sang hình thức học online kể từ ngày 17/2/2020 qua phần mềm MSTeams.

Việc giảng dạy trực tuyến tất cả các môn học ở trường Đại học Mở - Địa chất là vấn đề chưa có tiền lệ nên công tác chuẩn bị cho kịch bản này chưa được chuẩn bị từ trước (mặc dù trước đó đã có một số học phần được giảng dạy theo hình thức Elearning). Do vậy, trong quá trình triển khai, Nhà trường cũng như giảng viên gặp không ít khó khăn. Bởi vì, hệ thống đào tạo trực tuyến ở trường Đại học Mở - Địa chất chưa được phát triển đầy đủ; nền tảng công nghệ thông tin còn hạn chế, kinh nghiệm giảng dạy và sử dụng các phần mềm trực tuyến của giảng viên chưa nhiều; khả năng tiếp cận giáo dục qua công nghệ thông tin của sinh viên trường Đại học Mở - Địa chất không đồng đều, nhiều sinh viên khi yêu cầu các thao tác trong quá trình trao đổi bài, nộp bài kiểm tra hoặc bài thi kết thúc học phần còn nhiều lúng túng; việc quản lý sinh viên trong quá trình học trực tuyến gặp nhiều khó khăn; công tác kiểm tra, đánh giá kết quả học tập trong bối cảnh học tập trực tuyến còn tiềm ẩn nhiều nguy cơ gian lận trong kiểm tra, đánh giá chất lượng. Khi dịch bệnh diễn biến phức tạp, công tác thực tập môn học, thực tập tốt nghiệp, các học phần thực hành hay bảo vệ đồ án tốt nghiệp của sinh viên bị thay đổi, điều chỉnh. Hoạt động nghiên cứu khoa học, hợp tác quốc tế bị gián đoạn. Nhiều hội nghị, hội thảo phải tiến hành trực tuyến, công tác thi Olympic sinh viên năm học 2020-2021 bị hoãn lại nhiều lần và sau đó là không tổ chức được. Bên cạnh đó, nguồn thu sự nghiệp từ học phí của sinh viên gặp nhiều khó khăn, thu dịch vụ từ các nguồn khác đều giảm trong khi các khoản chi khác vẫn phải bảo đảm như: chi lương cho đội ngũ cán bộ, giảng viên; chi hỗ trợ kinh phí mua sim 3G, 4G cho sinh viên; chi phí phát sinh cho việc tiêu độc, khử trùng, phòng chống dịch trong thời gian khá dài... Như vậy, sự tác động của dịch Covid-19 đã tạo ra những gián đoạn, rào chắn đòi hỏi trường đại học Mở - Địa chất cần có những biện pháp cấp thiết và phương án lâu dài để khắc phục những hạn chế mà dịch bệnh mang lại. Một trong những giải pháp hiệu quả nhất trong giai đoạn này là cần tích cực thực hiện quá trình chuyển đổi số nhằm đáp ứng được với yêu cầu mà thực tiễn đặt ra.

2.2. Quá trình chuyển đổi số ở trường Đại học Mỏ - Địa chất

Nhằm thích ứng với thực tiễn, trường Đại học Mỏ - Địa chất đã từng bước tiến hành chuyển đổi số và được thể hiện ở hai nội dung cơ bản sau:

Một là chuyển đổi số trong công tác quản lý, hành chính. Đây là quá trình số hóa thông tin quản lý, tạo ra những hệ thống cơ sở dữ liệu lớn liên thông, triển khai các dịch vụ công trực tuyến, ứng dụng các công nghệ 4.0 (AI, blockchain, phân tích dữ liệu...) để quản lý, điều hành, dự báo, hỗ trợ các cấp lãnh đạo, quản lý ra quyết định trong lãnh đạo, điều hành.

Ngày 30/12/2015 trường Đại học Mỏ - Địa chất đã ban hành thông báo số 1783/TB-MĐC, về việc sử dụng Hệ thống, quản lý, điều hành tác nghiệp HUMG iOFFICE. Kể từ Thông báo này lịch công tác tuần, các văn bản hành chính và các vấn đề liên quan đến hoạt động của Nhà Trường sẽ thường xuyên được cập nhật trên phần mềm thay cho bản giấy như trước đây. Đây là bước đầu tiên trong công tác số hóa các dữ liệu (Digitization): chuyển thể dữ liệu từ dạng viết trên giấy truyền thống thành những dữ liệu ghi vào máy tính. Sau 2 năm thử nghiệm, Hiệu trưởng trường Đại học Mỏ - Địa chất ra Thông báo số 668/TB-MĐC, ngày 02/11/2017 về việc sử dụng Hệ thống, quản lý văn bản và điều hành HUMG eOFFICE thay thế cho phần mềm HUMG iOffice nhằm tăng cường hơn nữa ứng dụng công nghệ thông tin, nâng cao hiệu quả quản lý và điều hành công việc của toàn Trường trong việc cập nhật các thông tin về văn bản, lịch công tác, quản lý công việc, phòng họp, đặt xe và các tiện ích khác.

Để giải quyết các thủ tục hành chính, các công việc nhận, trả hồ sơ đều được ghi chép thủ công hoặc bằng những cách khác nhau của từng đơn vị. Điều đó gây mất thời gian, việc quản lý và theo dõi công việc gặp nhiều khó khăn. Chính từ thực tế đó, Ban Giám hiệu trường Đại học Mỏ - Địa chất đã giao cho nhóm Phát triển phần mềm xây dựng phần mềm trực tuyến quản lý hoạt động của Bộ phận Một cửa (<https://bophanmotcua.humg.edu.vn/>) dựa trên nền tảng phần mềm sử dụng của Phòng Đào tạo Đại học trước đây. Tại đây, sinh viên có thể nộp hồ sơ để giải quyết các vấn đề về thủ tục hành chính trực tuyến; tự tra cứu tình trạng xử lý hồ sơ và ngày trả kết quả để không phải đến trường mất thời gian, công sức...

Hệ thống quản lý hoạt động khoa học công nghệ trên website: qlkh.humg.edu.vn được ra đời ngày 5/7/2018¹ nhằm xây dựng bộ cơ sở dữ liệu các công trình khoa học của các cán bộ, giảng viên trong Trường. Các công trình nghiên cứu, công bố khoa học của đội ngũ giảng viên được cập nhật công khai đầy đủ trên phần mềm này. Do vậy, đây vừa là kênh để có thể tham khảo kết quả nghiên cứu là các bài báo, đề tài nghiên cứu khoa học

¹ Bộ Giáo dục và Đào tạo, Trường Đại học Mỏ - Địa chất (2018), *Thông báo số 351/MĐC-KHQT V/v Triển khai thử nghiệm phần mềm Quản lý Hoạt động khoa học công nghệ*, ngày 5/7.

của các giảng viên trong Trường và cũng là cơ sở để phòng chức năng tính khối lượng giờ nghiên cứu khoa học để phục vụ cho công tác đánh giá, phân loại cán bộ, giảng viên hàng năm (KPIs).

Hai là chuyển đổi số trong dạy, học và kiểm tra, đánh giá. Đây là quá trình số hóa học liệu (sách giáo khoa điện tử, bài giảng điện tử, kho bài giảng E-learning, ngân hàng câu hỏi trắc nghiệm), thư viện số, phòng thí nghiệm ảo, triển khai hệ thống đào tạo trực tuyến, khai thác công nghệ thông tin để tổ chức giảng dạy thành công.

Trường Đại học Mở - Địa chất đã xây dựng hệ thống phần mềm daotao.humg.edu.vn từ tháng 8/2013 nhằm thông báo kế hoạch học tập và giảng dạy; lịch thi, điểm thi; lịch thu học phí; kế hoạch xét và trao bằng tốt nghiệp; các thông tin về quy chế đào tạo, công tác đào tạo của Nhà trường... cho giảng viên và sinh viên. Tháng 3-2022, Nhà trường đã đưa vào sử dụng cổng thông tin đào tạo phiên bản website mới. Hệ thống phần mềm đã được cải tiến với nhiều thông tin hơn, giao diện dễ tiếp cận hơn; sinh viên thuận lợi hơn trong việc đăng ký môn học; giảng viên có thể điểm danh, nhập điểm thành phần và kiểm tra điểm của sinh viên ngay trên hệ thống. Các thông tin về lịch thi, danh sách phòng thi, hoãn thi, hình thức thi; các quy định về công tác khảo thí, Quy định thi kết thúc học phần, Hướng dẫn xây dựng cơ sở dữ liệu ngân hàng câu hỏi đề thi, đáp án; Kế hoạch thẩm định đề thi; Xây dựng kế hoạch đảm bảo chất lượng giáo dục, kế hoạch triển khai công tác tự đánh giá chương trình đào tạo... được đăng tải trên website: <http://khaothi.humg.edu.vn>. Lịch thi và Danh sách phòng thi cũng được công bố trên Edusoft Web. Nhằm nâng cao chất lượng công tác đào tạo của Nhà trường, ngày 15/4/2022, Trường đã ra Thông báo số 212/MĐC-ĐTĐH về việc triển khai sử dụng ứng dụng HUMG eUni trên thiết bị di động để thuận tiện cho việc truy cập thông tin và các hoạt động khác trong quá trình giảng dạy và học tập của cán bộ, giảng viên và sinh viên. Đây là một bước đi đáng kể trong tiến trình chuyển đổi số và trở thành “Đại học số” của Nhà trường.

Cách mạng Công nghiệp lần thứ tư đã và đang diễn ra một cách nhanh chóng, mạnh mẽ và tác động sâu sắc đến mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, trong đó có lĩnh vực giáo dục. Với sự thay đổi về công nghệ, những kỹ năng mới được hình thành do yêu cầu của xã hội thời hiện đại và những xu thế giáo dục mới làm cho giáo dục tương lai phải có tầm nhìn mới, khác biệt căn bản với nền giáo dục hiện tại. Học mọi lúc mọi nơi, cá nhân hóa việc học tập cũng như việc tự do lựa chọn hình thức học tập của người học, học tập và trải nghiệm thực tế cũng như gắn kết việc học tập với xã hội là những ưu điểm vượt trội trong nền giáo dục 4.0. Nhận thức được điều đó, ngay từ năm 2017, Trường Đại học Mở - Địa chất đã tiến hành xây dựng các bài giảng theo hình thức E-Learning. Năm học 2019-2020, Nhà trường đã tổ chức giảng dạy cho các lớp Cao học ngành Quản lý kinh tế của trường Đại học Công nghệ Đồng Nai; các học phần bổ sung kiến thức cho các thí sinh dự thi Cao học ngành Quản lý kinh tế; các lớp xa trường có số lượng sinh viên ít... Tham gia lớp học E-learning giảng viên không mất công dịch chuyển, sinh viên được giảm chi phí cho việc

đi lại; với những kiến thức khó hiểu, sinh viên có thể xem lại bài giảng được lưu lại trên hệ thống từ bất cứ đâu, vào bất kể thời gian nào với thiết bị học tập trực tuyến của mình. Chính điều đó làm cho chi phí của hoạt động dạy và học thấp hơn nhiều so với lớp học truyền thống. Đối với sinh viên, phương pháp này sẽ tăng tính chủ động, linh hoạt trong việc sắp xếp bố trí thời gian học. Đồng thời tùy theo năng lực mà các em có thể lựa chọn tốc độ học nhanh hay chậm, nghe giảng một lần hay nhiều lần. Tuy nhiên, để xây dựng được một khoá học E-Learning giảng viên mất nhiều thời gian cho sự chuẩn bị bài giảng về mặt nội dung và hình ảnh. Tất cả sinh viên đều phải có các thiết bị hỗ trợ như máy tính, điện thoại thông minh, mạng internet...

Ngay trong đợt dịch đầu tiên (22/1/2020 đến 22/7/2020), trước tình hình diễn biến phức tạp của dịch bệnh Covid-19, trường Đại học Mỏ - Địa chất đã quyết định chuyển đổi hình thức dạy học trực tiếp sang trực tuyến toàn phần sử dụng nền tảng Microsoft Teams. Sau khi ban hành quyết định tiến hành giảng dạy bằng hình thức trực tuyến, trường Đại học Mỏ - Địa chất đã tổ chức tập huấn cho đội ngũ cán bộ giảng viên để Hướng dẫn sử dụng một số công cụ trong hệ thống Office365 nhằm phục vụ công tác đào tạo; Hướng dẫn cho sinh viên cách đăng nhập và học tập trên MSTeams; Tập huấn coi thi đối với giảng viên và tham dự kỳ thi kết thúc học phần đối với sinh viên bằng hình thức trực tuyến. Ngay trong đợt dịch này, mặc dù chưa có kế hoạch tổ chức thi online từ đầu năm học 2019-2020, nhưng sau khi cân nhắc thận trọng, Nhà trường đã quyết định tổ chức thi online với sự chuẩn bị rất kỹ lưỡng, phù hợp với đặc thù của từng môn học.

Trong đợt dịch thứ 4 (từ ngày 27/4/2021 đến ngày 4/5/2022) khi tình hình dịch bệnh Covid-19 diễn ra với phạm vi rộng hơn, số ca lây nhiễm tăng nhanh, nguy hiểm hơn thì tất cả các trường học buộc phải đóng cửa và toàn bộ học sinh, sinh viên phải nghỉ học để phòng dịch. Lúc này, việc dạy học trực tuyến tiếp tục được thực hiện với chất lượng ngày càng tốt hơn do giảng viên và sinh viên đã có kinh nghiệm trong học tập trực tuyến từ các đợt dịch trước đó. Việc quản lý sinh viên, tương tác với sinh viên, cũng như tổ chức giờ thảo luận online được các thầy cô thực hiện thuần thục hơn. Ngày 20/9/2021, Trường Đại học Mỏ - Địa chất đã ban hành Quy định thi kết thúc học phần trong thời gian bị ảnh hưởng bởi dịch Covid-19 theo Quyết định 774/QĐ-MĐC và sau đó là Quy định công tác khảo thí trường Đại học Mỏ - Địa chất, theo Quyết định số 1298/QĐ-MĐC ngày 20/12/2021, trong đó nêu rõ các hình thức thi kết thúc học phần là: Trắc nghiệm trực tuyến (online); Vấn đáp online; Tiểu luận; Bài tập nhóm và bảo vệ online; Thực hành và vấn đáp online; Tiểu luận và vấn đáp online; Tự luận online¹. Phòng thi trực tuyến được tổ chức trên hệ thống MS Team và eExams HUMG, đảm bảo các yêu cầu đặc trưng cho từng hình thức thi trực tuyến.

¹ Trường Đại học Mỏ - Địa chất (2021), *Quyết định số 1298/QĐ-MĐC V/v Ban hành Quy định công tác khảo thí trường Đại học Mỏ - Địa chất*, ngày 20/12, tr.9.

Việc tổ chức thi trực tuyến được thực hiện trên hệ thống riêng, đảm bảo yêu cầu về an toàn và bảo mật.

Để phục vụ cho công tác đào tạo, trường Đại học Mở - Địa chất đã tiến hành xây dựng thư viện số (*lic.humg.edu.vn.*), trong đó có các giáo trình, sách tham khảo, báo cáo đề tài khoa học các cấp... dưới dạng số hóa. Trường cũng có sự liên kết với các nhà xuất bản và thư viện của các trường Đại học nhằm trao đổi và khai thác nguồn học liệu phong phú, đa dạng như: Thư viện điện tử của trường Đại học Công nghệ Đồng Nai, Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Hưng Yên, Trường Đại học Bách khoa Hà Nội, Trường Đại học Tài nguyên và Môi trường Hà Nội. Bên cạnh đó Trường Đại học Mở - Địa chất cũng đã xây dựng cơ sở dữ liệu sách điện tử đa ngành IG PUBLISHING EBOOKS COLLECTION và là thành viên của Cơ sở dữ liệu dùng chung cho các cơ sở giáo dục đại học ở Việt Nam chuyên sâu khối ngành kinh tế, kinh doanh và quản lý (SAGE, IG PUBLISHING EBOOKS COLLECTION VÀ EMERALD E-JOURNALS COLLECTION) do Ngân hàng Thế giới tài trợ mà Trường đại học Kinh tế Quốc dân là đầu mối. Thư viện điện tử dùng chung sẽ thường xuyên cập nhật các thông tin liên quan tới các cơ sở dữ liệu từ các tạp chí và sách điện tử, các hoạt động truyền thông hỗ trợ độc giả các trường thành viên khai thác nguồn tài liệu hiệu quả. Đồng thời, cung cấp nhanh các hướng dẫn kỹ thuật, kiểm tra truy cập, hỗ trợ kỹ thuật và là diễn đàn để các thư viện trao đổi về vấn đề kỹ thuật, chia sẻ kinh nghiệm, kỹ năng, công cụ và những bí quyết hỗ trợ thúc đẩy văn hoá đọc và nghiên cứu tại Việt Nam trong tương lai.

Nhận thức được tầm quan trọng của việc “học đi đôi với hành”, Nhà trường đã tiến hành xây dựng và hiện đại hóa các phòng thí nghiệm giúp sinh viên tiếp cận với công nghệ hiện đại đáp ứng nhu cầu thị trường lao động, Trường Đại học Mở - Địa chất đã cùng các nhà tài trợ Hitachi và Siemens đầu tư xây dựng Dự án phòng thí nghiệm thông minh ứng dụng công nghệ 4.0. Điều này góp phần đáp ứng nhu cầu đào tạo, nâng cao chất lượng và vị thế của nhà trường; đáp ứng nhu cầu học tập của sinh viên khoa Cơ điện và khoa Công nghệ thông tin cũng như các học viên sau đại học của Nhà trường.

Như vậy, trong quá trình thực hiện chuyển đổi số, trường Đại học Mở - Địa chất đã đi từ những bước đi đầu tiên là tiến hành số hóa dữ liệu, tức là đưa thông tin về dạng điện tử để xử lý nhằm nâng cao hiệu suất công việc và giảm bớt thời gian thao tác cần thiết. Những việc trước đây làm thủ công như: đếm, ghi chú, thống kê, tìm kiếm thông tin... nay sẽ được giảm thiểu ở mức tối đa vì có sự trợ giúp của công nghệ số. Đây là bước đệm hướng tới số hóa quy trình ứng dụng số. Sau khi có dữ liệu ở dạng số hóa, công việc của ứng dụng số hóa là dùng những phần mềm hoặc công cụ hỗ trợ để tối ưu hóa số liệu.

Mặc dù có nhiều cố gắng trong việc từng bước tiến hành chuyển đổi số ở tất cả các nội dung trong quá trình quản trị nhà trường cũng như công tác đào tạo nhưng, việc tiến hành chuyển đổi số ở trường Đại học Mở - Địa chất vẫn còn chậm và chưa đồng bộ. Dữ liệu số hóa trong công tác quản lý sinh viên, quản lý cán bộ giữa các phòng chức năng chưa có sự liên thông với nhau. Cơ sở vật chất, hạ tầng mạng, trang thiết bị, dịch vụ, đường truyền

internet... còn thiếu và yếu. Thư viện số đã được đầu tư nhưng nguồn học liệu số còn ít, đặc biệt là các tài liệu nước ngoài. Một số phần mềm vẫn đang trong quá trình chạy thử nên còn nhiều bất cập... Điều đó cho thấy cần phải có những giải pháp cụ thể để thúc đẩy quá trình chuyển đổi số phục vụ cho việc nâng cao chất lượng đào tạo để đến năm 2030 trường Đại học Mở - Địa chất là đại học định hướng nghiên cứu đạt trình độ tiên tiến trong khu vực, tự bảo đảm chi thường xuyên. Đến năm 2045 là đại học định hướng nghiên cứu đạt trình độ hàng đầu trong khu vực, đạt chuẩn kiểm định quốc tế, tự bảo đảm chi thường xuyên và chi đầu tư¹.

2.3. Một số giải pháp nhằm thúc đẩy quá trình chuyển đổi số ở trường đại học Mở - Địa chất trước tác động của đại dịch Covid-19

Một là, nâng cao nhận thức của đội ngũ cán bộ quản lý của Nhà trường về chuyển đổi số. Nhận thức, tư duy chỉ đạo hành vi của con người, bởi vậy muốn thực hiện chuyển đổi số thành công trước hết phải làm tốt công tác truyền thông, nâng cao nhận thức của đội ngũ cán bộ quản lý nhà giáo, học viên, sinh viên và phụ huynh để quán triệt quan điểm chuyển đổi số là xu thế tất yếu của ngành giáo dục nói chung và của trường Đại học Mở - Địa chất nói riêng. Do đó, sinh viên cần chủ động, tương tác với nguồn học liệu mở; giảng viên cần thay đổi quan điểm về mục tiêu đầu ra (không phải ghi nhớ, học thuộc mà là khả năng phân tích, đánh giá và sáng tạo); xây dựng văn hoá chính trực, liêm chính trong học thuật. Để vận hành một hệ thống như vậy đòi hỏi những cán bộ giữ vai trò quản lý các Phòng, Khoa, Ban, Trung tâm và đặc biệt là lãnh đạo Nhà trường cần có những giải pháp cụ thể để nắm bắt những gì có thể trên không gian ảo, khai thác hiệu quả công nghệ cho mục đích này, trang bị hiểu biết và tư duy số để có thể làm chủ công nghệ, hiểu rõ giới hạn của công nghệ và từ đó áp dụng công nghệ vào quá trình quản lý và quản trị Nhà trường.

Hai là Đảng ủy, Ban Giám hiệu, Hội đồng trường cần hoàn thiện cơ chế, chính sách, hành lang pháp lý cho việc thực hiện chuyển đổi số được tồn tại và phát triển ở trường Đại học Mở - Địa chất. Đó là: Các chính sách liên quan đến học liệu (sở hữu trí tuệ, bản quyền tác giả); các quy định ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý, vận hành, giảng dạy; quy định về quản lý, vận hành sử dụng hệ thống cơ sở dữ liệu của Nhà trường; quy định về quyền tác giả cho các bài giảng điện tử; quy định khai thác cơ sở dữ liệu, kho học liệu số (những ai được quyền khai thác, khai thác gì, mức độ đến đâu, điều kiện gì, ai thẩm định, ai cho phép); chất lượng của việc dạy và học trên môi trường mạng; bảo vệ thông tin cá nhân; kiểm định chất lượng, đảm bảo tính khách quan, chính xác trong đánh giá người học... xây dựng hệ thống quản lý học tập và quản lý nội dung học tập trực tuyến; tạo hành lang pháp lý về an toàn thông tin, các chính sách hướng đến đào tạo nguồn nhân lực và nâng cao năng lực số; có các chính sách cụ thể nhằm phát triển hệ sinh thái giáo dục bằng

¹ Bộ Giáo dục và Đào tạo, Trường Đại học Mở - Địa chất (2021), *Chiến lược phát triển Trường Đại học Mở - Địa chất giai đoạn 2021-2030 và tầm nhìn đến năm 2045*, Hà Nội, tr.5.

cách liên kết chặt chẽ với các nhà doanh nghiệp, các nhà quản lý để tạo điều kiện cho việc đổi mới, sáng tạo, không ngừng làm gia tăng năng suất, chất lượng và hiệu quả lao động trong nền kinh tế tri thức.

Ba là, đẩy mạnh quá trình số hóa bằng cách hoàn thiện cơ sở hạ tầng mạng đồng bộ, thiết bị công nghệ thông tin thiết thực phục vụ quản lý, chỉ đạo điều hành, công tác dạy - học; xây dựng và củng cố hệ thống tài liệu tham khảo, giáo trình của các môn học bằng hình thức số hóa trên nền tảng thư viện số nhằm cung cấp đầy đủ tài liệu cho sinh viên trong quá trình học tập; chủ động mua, xây dựng hệ thống phần mềm, nền tảng hiệu quả, giúp sinh viên tương tác, học tập tốt hơn trong quá trình học online... phát triển hệ sinh thái chuyển đổi số trong hoạt động dạy và học. Phát triển, nâng cấp và hoàn thiện cơ sở dữ liệu đồng bộ, thống nhất, đảm bảo kết nối, khai thác phục vụ xử lý thông tin theo yêu cầu quản lý, quản trị. Thành lập các phòng thí nghiệm tương tác công nghệ với đầy đủ trang thiết bị, công cụ hỗ trợ cần thiết. Triển khai các biện pháp bảo đảm an toàn, an ninh mạng; quản lý và giám sát an toàn thông tin; bảo mật dữ liệu, bảo đảm cơ chế sao lưu, phục hồi máy chủ, máy trạm, các thiết bị đầu cuối liên quan.

Bốn là, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực trực tiếp tham gia vào quá trình chuyển đổi số bằng cách tổ chức các khóa tập huấn cho đội ngũ cán bộ quản lý giáo dục, nhân viên, người học về kỹ năng sử dụng công nghệ thông tin, kỹ năng an toàn thông tin, kỹ năng khai thác, sử dụng hiệu quả các ứng dụng phục vụ công việc dạy - học, đảm bảo quản lý và làm việc hiệu quả trên môi trường số, đáp ứng yêu cầu chuyển đổi số.

Chuyển đổi số không chỉ là số hóa bài giảng, hay ứng dụng các phần mềm vào việc soạn bài, mà còn là sự chuyển đổi toàn bộ cách thức, phương pháp giảng dạy, kỹ thuật quản lý lớp học, tương tác với người học sang không gian số, khai thác công nghệ thông tin để tổ chức giảng dạy thành công. Do vậy, cần thường xuyên tổ chức các khóa huấn luyện cho giảng viên như: giảng dạy với công nghệ, giảng dạy theo mô hình hỗn hợp, tập huấn sử dụng công cụ và nền tảng số... Các khóa huấn luyện cần đáp ứng riêng cho từng đối tượng, độ tuổi, cấp độ, nhóm tư duy vì trình độ công nghệ thông tin và khả năng tiếp cận thông tin của các giảng viên ở mỗi Khoa là khác nhau. Bên cạnh đó, sinh viên cũng cần được chuẩn bị về tâm thế, tinh thần và kỹ năng sử dụng công nghệ thông tin để có thể khai thác được nguồn học liệu số cũng như các thông tin có liên quan trên các phần mềm hỗ trợ công tác đào tạo.

3. KẾT LUẬN

Bên cạnh những ảnh hưởng tiêu cực, có thể nói đại dịch Covid-19 đang thúc đẩy nhanh nhu cầu chuyển đổi số, góp phần xây dựng và phát triển mạnh các nền tảng số, cung cấp môi trường trực tuyến phục vụ đào tạo và học tập, tạo đà thúc đẩy quá trình chuyển đổi số ở trường Đại học Mở - Địa chất. Mặc dù đã có nhiều nỗ lực trong quá trình số hóa dữ liệu cũng như tạo nên các phần mềm để tối ưu hóa dữ liệu nhưng quá trình chuyển đổi số ở

Trường Đại học Mở - Địa chất vẫn còn những hạn chế nhất định. Do vậy, một số giải pháp được nêu ở trên là những gợi mở mang tính chất định hướng để thúc đẩy quá trình chuyển đổi số ở trường Đại học Mở - Địa chất nhằm đáp ứng được yêu cầu của đổi mới giáo dục đào tạo và Chiến lược phát triển của Nhà trường./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo, Trường Đại học Mở - Địa chất (2021), *Chiến lược phát triển Trường Đại học Mở - Địa chất giai đoạn 2021-2030 và tầm nhìn đến năm 2045*, Hà Nội.
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), *Thông tư số 42/2021/TT-BGDĐT Quy định về cơ sở dữ liệu giáo dục và đào tạo*.
3. Bộ Giáo dục và Đào tạo, Trường Đại học Mở - Địa chất (2018), *Thông báo số 351/MĐC-KHQT V/v Triển khai thử nghiệm phần mềm Quản lý Hoạt động khoa học công nghệ*, ngày 5/7.
4. Thủ tướng Chính phủ (2020), *Quyết định số 749/QĐ-TTg ngày 03/6/2020 về việc phê duyệt “Chương trình Chuyển đổi số quốc gia đến năm 2025, định hướng đến năm 2030”*.
5. Trường Đại học Mở - Địa chất (2021), *Quyết định số 1298/QĐ-MĐC V/v Ban hành Quy định công tác khảo thí trường Đại học Mở - Địa chất*, ngày 20/12.